

Trojediná obec Veľké Držkovce

Administratívna obec Veľké Držkovce je jednou z mála slovenských, ktorá sa pätnástimi či o pár rokov neskôr nerozdelila. Veľké Držkovce sú totiž „skladačkou“ Dolných a Horných Držkoviec a Čuklasoviec z polovice 70. rokov minulého storočia na západnom okraji bánovského okresu. Stabilitu pomerov potvrdzuje aj to, že od roku 1973 je na čele obce jediný muž - Stanislav Otto, skutočný veterán obecnej verejnej správy.

Ľudia v týchto končinách neboli nikdy bohatí a aj všetky tri dediny, ktoré sú pokope, boli skôr dedinkami a dnes prechádzajú rovnakým demografickým vývojom ako hádam všetky ostatné malé sídla na Slovensku. „Starých ľudí pribúda a detí sa rodí málo - niekedy ani päť za celý rok“, konštatuje starosta. Vo Veľkých Držkovciach dnes žije okolo 650 obyvateľov, ale pred tridsiatimi rokmi ich počet prekročoval 900.

Tri desaťročia spolu

„Aj sa ozvalo zopár hlasov, aby sme sa rozdelili“, spomína si S. Otto, „ale napokon zdravý rozum zvíťazil a to, ako sa vyvíja obecná samospráva v ostatných rokoch, priam diktuje, aby sme sa spájali do väčších celkov. „Komunisti boli v tomto predvídavi“, dodáva skúsený obecný funkcionár. Pán Otto sa domnieva, že aj súčasný stav, najmä v porovnaní s praxou v Trenčianskom okrese, keď sú v bánovskom okrese štyri takzvané spoločné úrady, je už nepraktický. Nieкто by to mohol pripisovať jeho „starej škole“, ale on má dosť presvedčivých argumentov a vôbec mu nechýba starostovský lokálpatriotizmus. Práve na jeho potvrdenie dodáva, že 70. a 80. roky boli priaznivým obdobím pre „jeho“ dediny. Bez páťosu a vystatovania konštatuje, že svoje najlepšie roky venoval modernizácii Veľkých Držkoviec.

„Je pravda, že ani vtedy sme nemohli dostať do obce plyn a vodovod, ale ani doteraz ho nemáme, hoci sa usilujeme ako sa dá. Ponúkli nám plyn pre obce Dolné a Horné Držkovce bez Čuklasoviec, no s tým sme pochopiteľne nesúhlasili“, hovorí starosta. Ľudia sa pred pár rokmi chopili ponuky na elektrické vykurovanie, ale rastúce náklady naň spôsobili, že dnes väčšina kúri drevom a uhlím.

Plynové a vodovodné vedenia sú preto pre držkovské 7-členné zastupiteľstvo a starostu - ako sa dnes zvykne vraviť - prioritou priorit. V obecnom rozpočte, ktorý sa pohybuje okolo päť miliónov korún ročne, majú už dlhšie vyčlenenú čiastku na spolu-financovanie výstavby vodovodu, ktorá by mala celkom stáť asi 46 miliónov Sk. Projekty sú už predložené, priazeň úradov a banková úverová podpora sú tiež, len definitívne rozhodnutie o hlavnom prísune peňazí zatiaľ nepadlo.

Pracovnými príležitosťami domovská obec neoplýva. Z niekdajšieho štátneho majetku je dnes prosperujúca obchodná spoločnosť MVL Agro s.r.o. Obhospodaruje vyše 6-tisícach hektárov. V nej má niekoľko domácich ľudí prácu ale väčšina tradične dochádza na pracoviská v továrňach Gabor, Hella, v strojárskych firmách, do úradov a firiem v sektore služieb do Bánoviec nad Bebravou.

To je tiež dôvod, prečo v ostatných rokoch klesá počet obyvateľov v obci. „Pravda, prichádzajú chalupári, ľudia z miest, ale z tých obec, samozrejme, veľa nemá. Oceňujeme, že sa starajú o domy a záhrady, ale podielové dane by sa tiež zišli. A keď sa nájde aj taký, ktorý si nezaplátí obecné poplatky, tak ma to aj nahnevá“, popisuje S. Otto situáciu, s ktorou sa možno stretnúť vari v každej menšej obci v našom regióne.

Bývalo aj 13 májov

Základná škola bola pre deti z Veľkých Držkoviec v časti Dolné Držkovce a Čuklasovce, no dnes chodia školáci do Zlatník či do Bánoviec, ak tam majú ich rodičia zamestnanie.

„To všetko prispieva k tomu, že z ľudí sa vytráca pocit spolupatričnosti“, mieni starosta, „kde - kto ironizuje akciu Z (zadarmo, dobrovoľne), ale keď sme vtedy vyzvali ľudí, aby prišli vo voľnom čase na stavbu obchodu či pohostinstva, vedel som, že mnohí prídu. Keby som dnes do rozhlasu oznámil, že organizujeme brigádu, tak ma jednoducho vysmejú!“, dodáva S. Otto smutno-žartovným tónom.

V prípade Veľkých Držkoviec vstupuje do tohto vývoja aj trojjednosť obce. A tak sa vytratili dobrovoľníčky Červeného kríža, ani Jednota dôchodcov či Únia žien a podobné spoločenstvá neoslovili svojimi programami miestnych seniorov a ľudí v strednom veku.

Zato však dobré meno robia obci futbalisti TJ Veľké Držkovce, ktorí sa v II. triede okresnej súťaže držia na vynikajúcom druhom mieste. Dobrými výkonmi na trávnikoch mladí muži oplácajú priazeň, ktorú obec preukazuje futbalu. Údržba ihriska - kosenie, nákup výstroja, úhrada dopravy - to sú síce štandardné náležitosti, bez ktorých by sa nedalo hrať, ale nemožno si na ne automaticky robiť nárok. „Máme tiež dva dobrovoľné hasičské zbory, ktoré sa tiež zúčastňujú na obvodných súťažiach v hasičskom športe, ale našťastie nás červený kohút už dlho neohrozil. A napokon, keby bolo veľmi zle, je tu vždy profesionálny hasičský a záchranný zbor, ktorému to do našej obce trvá niekoľko minút.“ Držkovskí hasiči, na rozdiel od kolegov vo viacerých iných obciach, nemusia vstupovať do akcie kvôli prudkým jarným vodám. Potok Inovec sa vraj naposledy vylial tak, že ohrozoval obydlia pred päťdesiatimi rokmi.

Spoločensko-kultúrny život obce je v podstate celý v réžii obecného úradu. „Máme síce až troch kultúrnych referentov, ale keď príde na lámánie chleba, je to hlavne na úrade“, vecne konštatuje starosta. Má na mysli prípravu a priebeh Medzinárodného dňa detí, vynášanie Moreny, Deň matiek, populárne Jánske ohne, ale aj oslavu významných životných jubileí, odhaľovanie pamätných tabúl a podobne, pretože niekdajší zbor pre občianske záležitosti sa tiež vytratil z povedomia, ale hlavne zo scény. „Pamätám si roky, keď mládenci postavili v obci aj trinásť májov, no dnes horko-ťažko jediný, aj to s pomocou traktora“, porovnáva premeny obecného života funkčne najstarší starosta v bánovskom obvode.

Na druhej strane je však pravda, že v zrekonštruovanej budove niekdajšieho notariátu si mladí ľudia zriadili, vybavili a starajú sa o klub mladých, kde je okrem iného solídne vybavená posilňovňa.

Zemiansky príspevok do histórie

Keď sme pri vydarených veciach, uveďme, že sa približne za 1 milión Sk podarilo čiastkovo opraviť miestne komunikácie vo všetkých troch častiach obce. No vyžadujú si ďalšiu údržbu. „Dokončili sme tiež odvádzače povrchových vôd vo všetkých troch častiach obce, trištvrte milióna korún stála rekonštrukcia materskej školy a pritom by bolo treba na nej vymeniť ešte okná. Ale tak ako na obecný rozhlas, ani na ne sme žiadané peniaze z ministerstva financií nedostali“, vyratúva S. Otto. „Chýba nám tiež kultúrny dom, nie nejaké nákladné „domisko“, ale primeraná, dôstojná budova na spoločenské obecné slávnosti. Teraz využívame staršiu budovu v Horných Držkovciach, kde je aj vybavená kuchyňa“, uzatvára túto tému v rozhovore starosta.

Keby sa rozhodli vo Veľkých Držkovciach pomenovať svoje obecné ulice, nemali by s tým žiaden problém. Jedna z nich by sa určite volala M. Dohnányho, druhá Ľ. Dohnányho, tretej by dali meno Dr.K. Kmečka a štvrtej pravdepodobne J. Morvaya. Toľko významných mužov, ktorí vstúpili do slovenského verejného života, aby v ňom zanechali trvalú stopu, sa narodilo vo Veľkých Držkovciach v rokoch, keď tam bolo 20 domov a žilo v nich asi dvesto obyvateľov.

Zemianski bratia Mikuláš a Ľudovít Dohnányovci patrili do skupiny štúrovcov. Venovali sa osvete, literatúre, publicistike a Štúrov menovec dokonca aj ozbrojenému vystúpeniu slovenských dobrovoľníkov v meruôsmych rokoch. Ich o niečo starší krajan Ján Morvay sa zase hlásil k bernolákovcom, nuž a Dr. Karol Kmečko bol prvým nitrianskym biskupom, ktorý sa v obci narodil a žil do roku 1948.

Takýmto dielom len málokto - ak vôbec niektorá - slovenská dedinka prispela k povzneseniu slovenskej vzdelanosti a národného uvedomenia.

Ing. Štefanovič (redaktor časopisu My - Dnešok)